

ΜΕΛΩΔΙΑ

Μηνιαία εφημερίδα μαθητών/ριών βυζ. μουσικής στη Βόννη, τεύχος 4 Σεπτέμβριος 2025

Η ΧΟΡΩΔΙΑ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ «ΗΜΕΡΑΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ»

Την Παρασκευή, 5 Σεπτεμβρίου, η χορωδία μας, εκπροσωπώντας την Ελληνορθόδοξη Μητρόπολη Γερμανίας και παρουσία του Αρχιμ. του Οικ. Θρόνου Μύρωνα Καλαϊτζή, έλαβε μέρος σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο Park Härle στη Βόννη. Η εκδήλωση αποτέλεσε μέρος του ετήσιου αφιερώματος στην «Ημέρα της Δημιουργίας», την οποία εορτάζουν από κοινού όλες οι χριστιανικές ομολογίες στη Γερμανία τις πρώτες ημέρες του Σεπτεμβρίου. Η χορωδία μας απέδωσε ύμνους από τα Ανοιξαντάρια του Θεοδώρου Φωκαέως σε πλάγιο του Δ' ήχου, καθώς και τη Δοξολογία του Γεωργίου Σαρανταεκκλησιώτου σε Β' ήχο. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης πραγματοποιήθηκαν ομιλίες με ιδιαίτερη αναφορά στον Άγιο Φραγκίσκο της Ασίζης, προστάτη των ζώων για την Καθολική Εκκλησία, λόγω της αγάπης που έτρεφε για αυτά. Στην ελληνορθόδοξη παράδοση, επίσης, τιμώνται πολλοί άγιοι που διακρίθηκαν για την αγάπη τους προς τα ζώα και τη φύση, όπως ο Άγιος Μόδιστος Ιεροσολύμων, ο Άγιος Μάμας, του οποίου πρόσφατα εορτάσαμε τη μνήμη, ο Άγιος Άνθιμος της Χίου και πολλοί άλλοι. Με τον εορτασμό της αρχής του νέου εκκλησιαστικού έτους και της «Ημέρας της Δημιουργίας», ευχόμαστε σε όλους μια ευλογημένη και καρποφόρα σχολική χρονιά. *Ανθή Σκάρλου, μαθήτρια Γυμνασίου*

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΗΝ ΟΥΡΑΝΟΥΠΟΥΛΗ

Φέτος το καλοκαίρι, πολλά παιδιά και έφηβοι από όλη την Ελλάδα πέρασαν αξέχαστες μέρες στις χριστιανικές κατασκήνωσεις! Στην

Κατασκήνωση της Ι.Μ. Αλεξανδρουπόλεως «Ουρανούπολη» είχα τη χαρά να είμαι ένα από τα στελέχη και να συμβάλω στην οργάνωση.

Με γέλια και ατελείωτα παιχνίδια, ζήσαμε όμορφες στιγμές κοντά στον Θεό και στους φίλους μας. Συμμετείχαμε σε πολλές δραστηριότητες, όπως ζαχαροπλαστική, χειροτεχνίες, θέατρο, βυζαντινή μουσική, κρουστά, αλλά και παραδοσιακούς χορούς από κάθε γωνιά της Ελλάδας! Από τη Μακεδονία μάθαμε το Ράικο και από την Ανατολική Θράκη το Χασαποσέρβικο.

Κάθε πρωί και βράδυ προσευχόμασταν, ευχαριστώντας τον Θεό, και ψάλλαμε τη Δοξολογία, το Θεοτόκε Παρθένε, το Φως Ιλαρόν και το τροπάριο του αγίου Νεκταρίου, που ήταν και ο προστάτης της κατασκήνωσής μας.

Το βράδυ, όλη η κατασκήνωση συγκεντρωνόταν στο αμφιθέατρο. Κάθε ομάδα έλεγε τον ύμνο και την κραυγή της και παρουσίαζε τον βίο του Αγίου ή της Αγίας από τον/την οποίο/ποία έφερε το όνομά της. Ήταν από τις πιο ξεχωριστές στιγμές της ημέρας!

Μέσα στη φύση, με καινούριους φίλους, τραγούδια και κατήχηση, γεμίσαμε με εμπειρίες και πνευματικά εφόδια για όλη τη χρονιά — μέχρι να ξαναβρεθούμε και πάλι!! *Γλυκερία Κατζίγκά, μαθήτρια Λυκείου*

Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΓΡΑΦΩΝ

Περήφανη για τον τόπο καταγωγής των παππούδων μου, επισκέπτομαι από παιδί τα Άγραφα, έναν ευλογημένο τόπο με γραφικά χωριουδάκια, καθαρό αέρα, έλατα, πέτρινα γεφύρια και δροσερές πηγές. Το όνομά τους φαίνεται να σχετίζεται με το αρχαίο ελληνικό φύλο των Αγραίων (άγρευω = κυνηγώ). Σύμφωνα με μια άλλη παράδοση, τα Άγραφα ονομάστηκαν έτσι επειδή οι τουρκικές αρχές αδυνατούσαν να εισπράξουν φόρους και τα διέγραψαν από τους φορολογικούς καταλόγους (Άγραφα = «μη εγγεγραμμένα»).

Η περιοχή ξεχωρίζει για το σπάνιο μουσικό της ηχόχρωμα, που προσθέτει ομορφιά και μεράκι σε όλα τα τραγούδια. Η μουσική εκφράζεται κυρίως με το βιολί και το κλαρίνο, πλαισιωμένα από συνοδευτικά όργανα όπως το λαούτο, το ντέφι και η κιθάρα.

Στον πυρήνα της αγραφιώτικης μουσικοχορευτικής παράδοσης βρίσκονται, εκτός από τον τσάμικο, τον χορό στα τρία και τον συρτό, ο «κλειστός» χορός και τα «κλειστά» τραγούδια, που έχουν τις ρίζες τους στην αρχαία Ελλάδα. Ο «κλειστός»

είναι ένας ομαδικός αργός χορός με τελετουργικό ρυθμό, που στο δεύτερο μισό γίνεται πιο γρήγορος και ζωηρός. Ιδιαίτερη είναι η λαβή των χορευτών: ο πρώτος κάμπει τον αριστερό αγκώνα και όλοι οι υπόλοιποι κάνουν το ίδιο, πιάνοντας με το δεξί τους χέρι τον αγκώνα του προηγούμενου. Στους κοινούς χορούς οι άνδρες χορεύουν στον εξωτερικό και οι γυναίκες στον εσωτερικό κύκλο, ενώ συχνά τραγουδούν αντιφωνικά.

Τα «κλειστά» τραγούδια, εμπνευσμένα από τη μελωδική βυζαντινή μουσική, είναι κυρίως αφηγηματικά ή παραλογές. Αναφέρονται σε ιστορίες από την παράδοση και τους θρύλους του λαού μας. Τραγούδια της ξενιτιάς, της αγάπης και της ποιμενικής ζωής συναρπάζουν και συγκινούν όσους τα ακούν. *Ευδοξία Κανάρη, μαθήτρια Γυμνασίου*

ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Το έργο *Περί Μουσικής* είναι ένας διάλογος σε μορφή *συμποσίου*, που αποδίδεται εσφαλμένα στον Πλούταρχο, καθώς είναι μάλλον αρχαιότερο. Περιλαμβάνει τις ομιλίες τριών μουσικών σχετικά με την ιστορία της μουσικής, τη δημιουργία των οργάνων και την εξέλιξη των μουσικών γενών μέχρι τον 1ο αι. π.Χ.

Ο συγγραφέας θεωρεί τη μουσική εξίσου σημαντική τέχνη με τη γραμματική. Η γραμματική στην αρχαιότητα δεν περιλάμβανε μόνο κανόνες της γραπτής γλώσσας, αλλά και την εκμάθηση του μέτρου, της προσωδίας και των εκφραστικών σχημάτων, με τα οποία η γλώσσα γινόταν «μουσική». Έτσι, μουσική και γραμματική θεωρούνταν αναπόσπαστα μέρη της ελληνικής παιδείας.

Όπως και ο Αριστοτέλης στα *Πολιτικά*, έτσι και ο συγγραφέας του *Περί Μουσικής* συνδέει τη μουσική με τη διαμόρφωση του ήθους των νέων. Στο *Περί Μουσικής* απαριθμούνται τα ποικίλα γένη, οι κλίμακες και οι τρόποι εκτέλεσης στην ορχηστρική και φωνητική μουσική των ελληνιστικών χρόνων, αλλά ο στόχος του έργου είναι να δείξει ότι τα «παλαιά μέλη» ήταν καταλληλότερα για την παιδεία των νέων ή την «επανάρθωσιν τῶν ἡθῶν» (παρ. 32). Η μουσική θεωρείται και οφείλει να είναι «σεμνή κατὰ πάντα» γιατί είναι «θεῶν εὐρημα»

Όποιος ενδιαφέρεται για τη μουσική ως μέσο παιδείας πρέπει να την κρίνει όχι με βάση αν ικανοποιεί την ακοή μας, αλλά με το αν το μέλος είναι «πρέπον καὶ σώφρον καὶ κόσμιον» (παρ. 41). Σεμνές θεωρούνται οι *δωρικές*, απλές μελωδίες, που στηρίζουν τον άνθρωπο στον αγώνα του για αρετή και ανδρεία.

Εξαιρετικά σημαντικό είναι ότι ένας πολυθεϊστής συγγραφέας αναγνωρίζει ως ύψιστο έργο της μουσικής την ευχαριστία προς τον Θεό («εὐχάριστος ἀμοιβή») και ως δεύτερο σημαντικότερο την κάθαρση της ψυχής («τὸ τῆς ψυχῆς καθάρσιον», παρ. 42). Το έργο κλείνει με τη διαπίστωση ότι το σύμπαν, με τις αρμονικές κινήσεις των άστρων, παράγει τη δική του μουσική και διδάσκει ότι ο Θεός έπλασε «πάντα καθ' ἁρμονίαν». *Αννα Δεσπότη, μαθήτρια Γυμνασίου*

ΚΟΥΙΖ

Μουσικό όργανο στις φωτογραφίες _____
 Ποιός είναι ο πρωταρχικός σκοπός της μουσικής _____
 Ο Θεός έπλασε το σύμπαν με _____
 Χορός από τη Μακεδονία _____
 Στα Άγραφα χορεύουν τον _____
 Κατιών χαρακτήρας _____
 Μουσική και _____ είναι οι βάσεις για την ελληνική παιδεία

ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ξέρεις ότι η **βαρεία**, η **πεταστή** και το **ψηφιστόν** μπαίνουν σχεδόν πάντα στις τονισμένες συλλαβές; 🗯
 Όμως –προσοχή!– χρησιμοποιούνται μόνο όταν ακολουθεί **κατιών χαρακτήρας**. *Σοφία Δεσπότη, μαθήτρια Γυμνασίου*